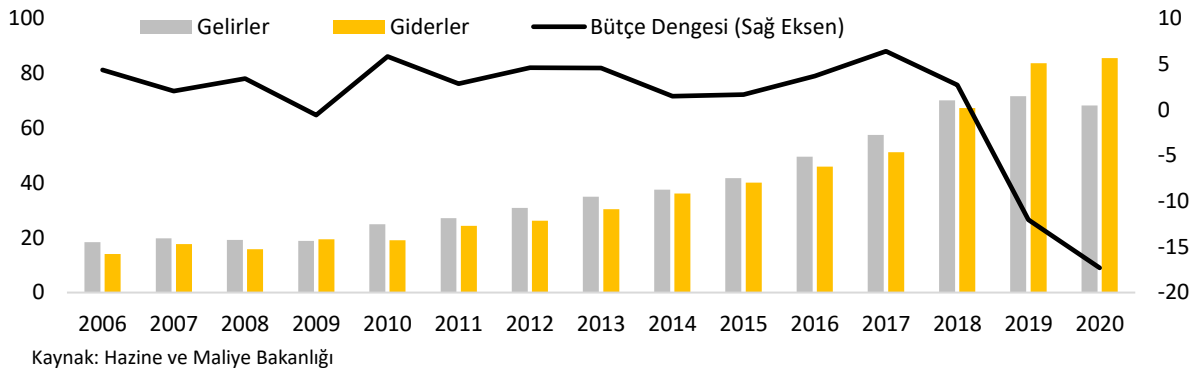

Geçen yılın ilk beş ayında 66.5 milyar TL açık veren bütçe, bu yılın aynı döneminde 90.1 milyar TL açık verdi.

Kovid-19 salgınının Türkiye’de de görülmeye başlanmasının ardından salgının yayılmasını önlemek amacıyla alınan tedbirlerin ekonomide yavaşlamaya neden olması sonucu ekonomiyi desteklemek için vergi ödemelerinde erteleme, transfer yardımları gibi kararların alınması bütçe dengesinin Mart ve Nisan aylarında yüksek açıklar vermesine neden oldu. Mayıs ayında bütçe açığında bir miktar yavaşlama yaşansa da yılın ilk beş ayında verilen bütçe açığı bir önceki yıla göre %35 oranında artarak 90.1 milyar TL’ye ulaştı. Bu haftaki raporumuzda, bütçe dengesinde yılın ilk beş ayında yaşanan gelişmeleri ele alacağız.

Mayıs Ayları Bütçe Gerçekleşmeleri (milyar TL)

2019 yılı Mayıs ayında 12.1 milyar TL açık veren merkezi yönetim bütçesi, 2020 yılının Mayıs ayında 17.3 milyar TL açık verdi. 2019 yılı Mayıs'ta 4.1 milyar TL olan faiz dışı açık, 2020 Mayıs'ta 7.6 milyar TL oldu. Mayıs ayında bütçe gelirleri yıllık bazda %4.8 oranında azalışla 68.1 milyar TL, bütçe harcamaları ise %2.2 artışla 85.4 milyar TL gerçekleşti.

Bir önceki yılın ilk beş ayında 66.5 milyar TL açık veren bütçe, 2020 yılının aynı döneminde 90.1 milyar TL açık verdi. Böylece 138.9 milyar TL olan yılsonu bütçe açığı hedefinin büyük kısmı Ocak-Mayıs döneminde gerçekleşmiş oldu. 2019 Ocak-Mayıs döneminde 20.1 milyar TL açık veren faiz dışı denge ise 2020 yılının aynı döneminde 25.1 milyar TL açık verdi. 2020 Ocak-Mayıs döneminde bütçe gelirleri yıllık bazda %12 artışla 389.1 milyar TL, bütçe giderleri ise yıllık %15.7 artışla 479.2 milyar TL oldu.

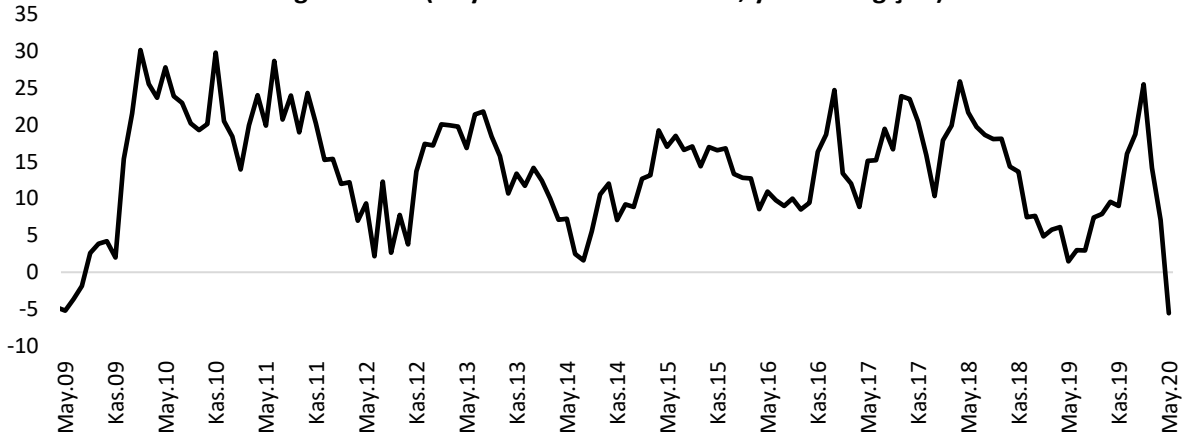
Merkezi Yönetim Bütçesi (milyar TL)

	Mayıs			Ocak-Mayıs			2020 Bütçe Hedefi	Gerçekleşen/Hedef (%)
	2019	2020	% Değişim	2019	2020	% Değişim		
Giderler	83.6	85.4	2.2	414	479.2	15.7	1.095,5	43.7
Faiz Hariç Giderler	75.7	75.8	0.2	367.6	414.3	12.7	956.5	43.3
Faiz Giderleri	7.9	9.7	21.8	46.4	65	40	138.9	46.8
Gelirler	71.6	68.1	-4.8	347.5	389.1	12	956.6	40.7
Vergi Gelirleri	59.8	55.3	-7.6	262.9	280.5	6.7	784.6	35.8
Diğer Gelirler	11.8	12.8	8.5	84.6	108.6	28.4	172.0	63.1
Bütçe Dengesi	-12.1	-17.3	-43.5	-66.5	-90.1	-35.4	-138.9	64.9
Faiz Dışı Denge	-4.1	-7.6	-85.6	-20.1	-25.1	-24.7	0.067	-37,750.1

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

*Rakamlar yukarı yuvarlanmıştır.

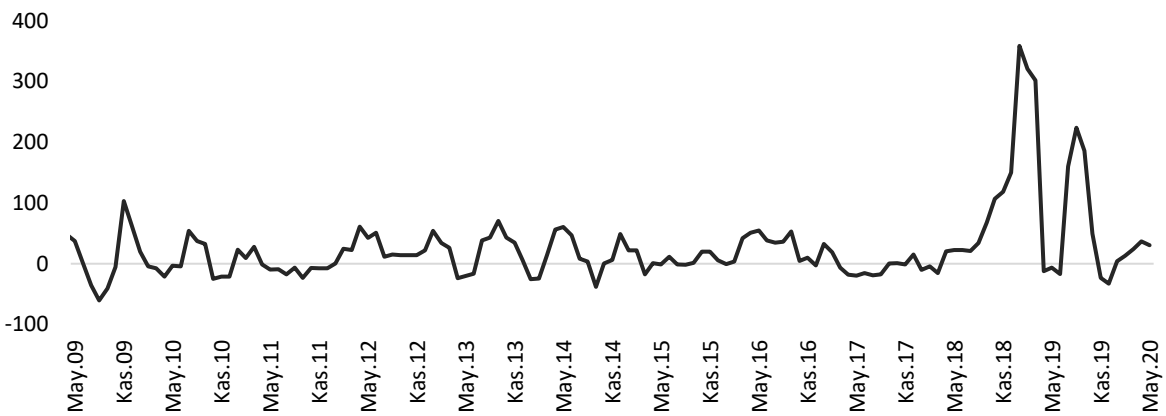
Vergi Gelirleri (3 aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: TCMB

Merkezi yönetim bütçe gelirleri 2020 yılının Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %4.8 azalışla 68.1 milyar TL olarak gerçekleşti. Vergi gelirleri ise Mayıs'ta yıllık bazda %7.6 düşüşle 55.3 milyar TL oldu. Bütçe gelirleri Ocak-Mayıs dönemi itibarıyla yıllık bazda %12 artışla 389.1 milyar TL olarak gerçekleşti. Vergi gelirleri ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %6.7 oranında artış göstererek 280.5 milyar TL oldu. Merkezi yönetim bütçesi içerisinde en yüksek paya sahip olan vergi gelirleri, yılın ilk iki ayında özel tüketim, ithalde alınan katma değer ve dahilde alınan katma değer vergilerine bağlı gelirlerin etkisinin yanında, iç talepteki toparlanmanın ve Ocak 2019'da geçerli olan vergi indiriminin oluşturduğu düşük baz etkisinin katkısıyla motorlu taşıtlardan, dayanıklı ve diğer mallardan alınan özel tüketim vergisi (ÖTV) gelirlerinin yükselmesiyle artış gösterdi. Ocak-Şubat döneminde vergi gelirlerine ek olarak, yılın ilk ayında TCMB kârının bütçeye aktarılmasının desteğiyle artan teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, bütçe açığının artışını sınırlandırdı. Yılın üçüncü ayında Kovid-19 salgını sebebiyle arz ve talep koşullarındaki zayıflamaya ek olarak, salgının ekonomik faaliyete etkisini azaltmak amacıyla vergi tahsilatlarının ötelenmesi, vergi gelirlerinin geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla %10.1 oranında gerilemesine sebep oldu. Bu dönemde, dâhilde alınan KDV, tahsilat ötelemeleri ve iade mekanizmasının etkisiyle, vergi gelirleri 4.9 milyar TL azaldı. Nisan'da ise ithalde alınan katma değer, gelir ve kurumlar vergilerine bağlı gelirler yıllık bazda gerileyerek vergi gelirlerindeki zayıf performansta belirleyici oldu. Mayıs'ta ithalde alınan KDV ve gelir vergisi kalemlerinde

Vergi Dışı Genel Bütçe Gelirleri (3 aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

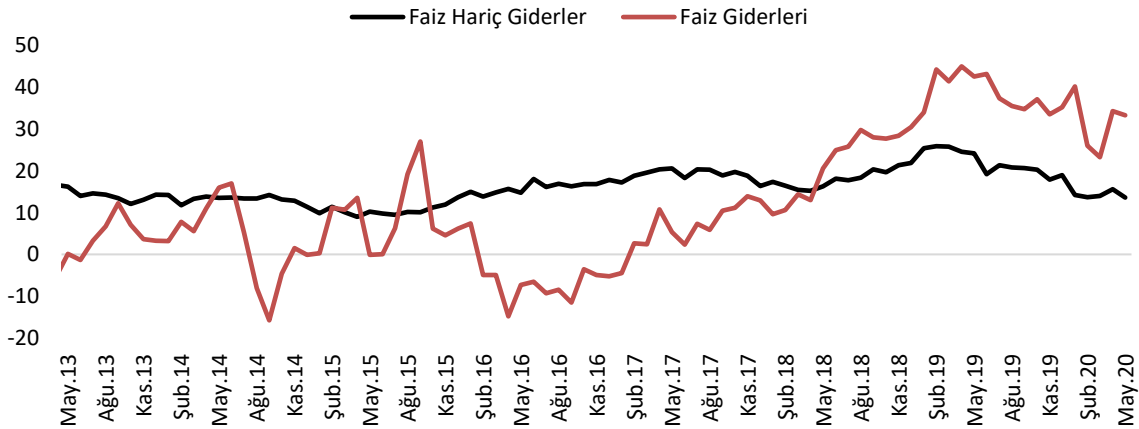

Kaynak: TCMB

kaydedilen hızlı düşüşler vergi gelirlerini aşağı çekerken, kurumlar vergisi kalemindeki %41.7'lik yükseliş vergi gelirlerindeki azalışı sınırlandırdı. Mayıs'ta dâhilde alınan KDV gelirleri ve ÖTV gelirleri de yıllık bazda geriledi.

Mayıs'ta vergi dışı genel bütçe gelirleri yıllık bazda %16.3 azalışla 11.4 milyar TL oldu. Ocak-Mayıs döneminde bütçe gelirleri yıllık bazda %12 artışla 389.1 milyar TL olarak gerçekleşirken, vergi dışı genel bütçe gelirleri ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %31.5 oranında artarak 96.1 milyar TL oldu. Tek seferlik gelirlerin belirleyici olduğu vergi dışı diğer gelirler kaleminin bütçe gelirlerine olan pozitif etkisi Ocak ayında belirleyici oldu. Ocak ayında verilen bütçe fazlasındaki artışta TCMB'den gelen kâr transferinin rolü büyük oldu. Ocak ayında vergi hariç gelirlerdeki yıllık bazda artış %32.7 olarak gerçekleşti. Şubat ayında ise vergi dışı gelir kalemleri olan, alacaklardan tahsilat ile alınan bağışlar, yardımlar ve özel gelirler dışındaki vergi dışı genel bütçe gelirlerini oluşturan diğer kalemlerde yüksek artışlar gerçekleşti. Ocak-Şubat döneminde vergi gelirlerine ek olarak yılın ilk ayında TCMB kârının bütçeye aktarılmasının desteğiyle artan teşebbüs ve mülkiyet gelirleri bütçe performansında olumlu rol oynadı. Ayrıca, Ocak-Şubat döneminde Hazine portföyü ve iştirak gelirlerinin yanı sıra faiz gelirlerindeki yükseliş ilk çeyrekte bütçe gelirlerini destekleyen başlıca kalemler olarak yer aldı. Mart ayına gelindiğinde, alacaklardan tahsilat, sermaye gelirleri, alınan bağışlar, yardımlar ve özel gelirlerde yüksek artışlar meydana geldi. Nisan'da yıllık bazda teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde %30.6 artış görülürken, faizler, cezalar ve paylar ve alacaklardan tahsilatlar kalemleri oldukça arttı. Son olarak Mayıs'ta vergi dışı gelirler tarafında sermaye gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde yıllık bazda %100'ün üzerinde artış görülürken, düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri ve alacaklardan tahsilatlar da artış kaydetti.

12 aylık toplam, yıllık % değişim

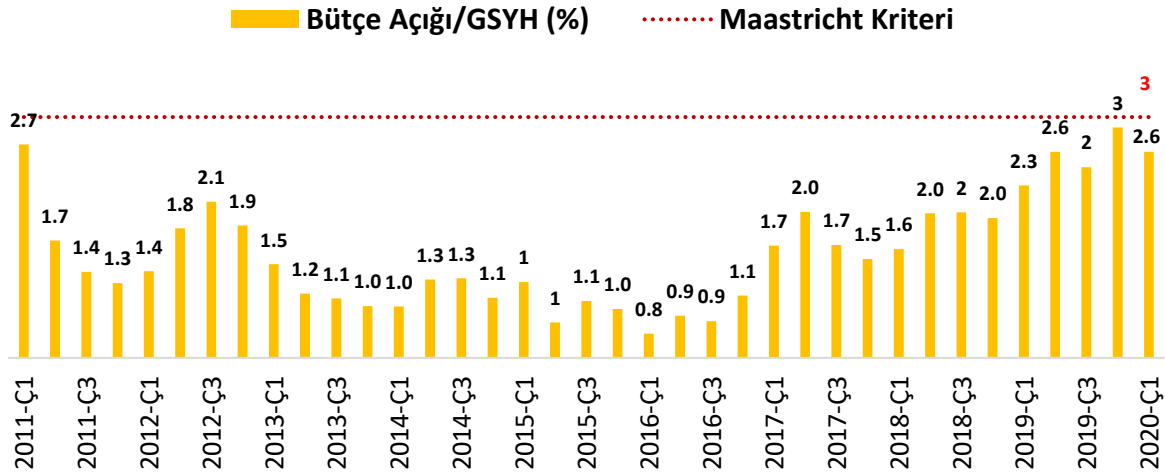
Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Merkezi yönetim bütçe giderleri 2020 yılının Mayıs ayında yıllık bazda %2.2 artışla 85.4 milyar TL olarak gerçekleşti. Faiz harcamaları bir önceki yılın aynı ayına göre %21.8 artışla 9.7 milyar TL olurken, faiz hariç harcamalar ise yıllık bazda %0.2 artışla 75 milyar 782 milyon TL olarak gerçekleşti. Bütçe giderleri 2020 yılının Ocak-Mayıs döneminde yıllık bazda %15.7 artışla 479.2 milyar TL olarak gerçekleşti. Faiz harcamaları Ocak-Mayıs döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %40 artışla 65 milyar TL, faiz hariç harcamalar ise yıllık bazda %12.7 artışla 414.3 milyar TL olarak gerçekleşti. 2020 yılının Ocak ayında diğer giderlerdeki hızlı azalışlar sebebiyle, faiz dışı harcamalar yıllık bazda %4 ile sınırlı bir artış gösterdi. Aralık 2019'da yıllık bazda iki katına çıkan faiz harcamaları Ocak ayında da %75 ile güçlü artış sergiledi. Şubat ayında ise faiz giderleri %3.7 düşerken, Ocak-Şubat 2019 döneminde yapılmış olan 5.8 milyar TL olan sermaye aktarımından kaynaklanan yüksek baz etkisiyle, sermaye transferleri yılın ilk iki ayında %93.9 daraldı. 2019'un ikinci yarısından itibaren faiz oranlarında izlenen aşağı yönlü harekete karşın borçlanma ihtiyacının artması sebebiyle faiz giderleri Nisan'da bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %235 artarak 17 milyar TL oldu. Bu tutarın %80'i iç borç faiz ödemelerinden, %16'sı ise dış borç faiz ödemelerinden oluştu. Son olarak, Mayıs ayında bütçe giderleri içinde işsizlik sigortası fonu vb. giderler

nedeniyle sosyal güvenlik harcamalarında yaratılan açığın finansmanında ve faiz giderlerinde yükseliş görülüyor. Mayıs ayında faiz giderleri, %21.8 artarak 9.7 milyar TL oldu. Bu dönemde iç borç faiz ödemeleri %19 oranında artarak 6 milyar TL'ye, dış borç faiz ödemeleri %30 oranında artarak 2.6 milyar TL'ye yükseldi. Yüksek finansman maliyetleri sebebiyle faiz giderleri yılın ilk beş ayında artış kaydetti. Faiz dışı giderler ise cari transferlerin etkisiyle yükseldi.

(milyar TL)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bütçe Hedefi	-34	-33.3	-21.0	-29.7	-46.9	-65.9	-80.6	-138.9
Gerçekleşen	-18.4	-22.7	-22.6	-29.3	-47.4	-72.6	-123.7	-90.1 (Ocak-Mayıs)

Yıl sonu bütçe açığı hedefi olan 138.9 milyar TL'nin %64.9'luk kısmı yılın ilk beş ayında gerçekleşmiş oldu. Söz konusu rakamlar, bütçe açığının Orta Vadeli Mali Plan'da hedeflenen rakamın aşılacağına işaret ediyor.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Ocak-Mayıs döneminde gerçekleşen rakamlar, 2020 yılında bütçe açığı/GSYH oranının %3'ün üzerinde gerçekleşeceğine işaret ediyor.

Sonuç olarak;

2020 yılı Ocak-Şubat döneminde ekonomideki canlanmanın sürmesinin yansımaları bütçe performansına olumlu yansıdı. Mart ve Nisan aylarında ise kovid-19 kaynaklı olarak iç talepteki zayıflık ve dış ticaretteki durgunluk sebebiyle bütçe açığında bir önceki yılın aynı dönemlerine kıyasla artışla karşılaşıldı. Mayıs ayında ise kovid-19 vakalarının Türkiye'de de görülmeye başladığı Mart ayı ve salgının önlenmesine yönelik tedbirlerin tüm ay boyunca uygulandığı Nisan ayıyla karşılaştırıldığında bütçe açığında bir yavaşlama olduğu görüldü. Ocak-Mayıs döneminde, kovid-19 kapsamında yapılan harcamalar sonucunda bütçe açığı, geçen yılın aynı dönemine göre %35.4 artışla 90.1 milyar TL gerçekleşti. Kovid-19 kapsamında alınan tedbirlerin adım adım gevşetilmesi sebebiyle Haziran ayında da gelirler kaleminde azalış giderler kaleminde ise artış görülmesi olası iken, iç talepteki toparlanma ve ekonomik faaliyetin yeniden normale dönmesiyle birlikte yılın son çeyreğinde bütçe dengesinde toparlanma yaşanacağını düşünüyoruz.

Haftalık Veri Takvimi (22 – 26 Haziran 2020)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti
22.06.2020	Türkiye	Tüketici Güven Endeksi (Haziran)	59.5	62.6 (Açıklandı)
		Merkezi Yönetim Borç Stoku (Mayıs)	1,575.6 milyar ₺	1,633.4 milyar ₺ (Açıklandı)
	ABD	Chicago Fed Ulusal Aktivite Endeksi (Haziran)	-17.89	--
		İkinci El Konut Satışları (Mayıs, a-a)	-%17.8	-%3
	Euro Bölgesi	Tüketici Güven Endeksi (Haziran)	-18.8	-15
23.06.2020	ABD	Yeni Konut Satışları (Mayıs, a-a)	%0.6	%3.5
		Richmond Fed İmalat Endeksi (Haziran)	-27	--
		İmalat PMI (Haziran)	39.8	48
		Hizmet PMI (Haziran)	37.5	46.5
	Euro Bölgesi	İmalat PMI (Haziran)	39.4	44.5
		Hizmet PMI (Haziran)	30.5	41
	Almanya	İmalat PMI (Haziran)	36.6	41.5
		Hizmet PMI (Haziran)	32.6	42
	Fransa	İmalat PMI (Haziran)	40.6	46
		Hizmet PMI (Haziran)	31.1	44.2
	İngiltere	İmalat PMI (Haziran)	40.7	45
		Hizmet PMI (Haziran)	29.0	40
	Japonya	İmalat PMI (Haziran)	38.4	--
		Hizmet PMI (Haziran)	26.5	--
24.06.2020	Türkiye	Reel Kesim Güven Endeksi (Haziran)	76.9	--
		İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (Haziran)	%62.6	--
	ABD	Konut Fiyat Endeksi (Nisan, a-a)	%0.1	--
	Almanya	IFO İş Dünyası Güven Endeksi (Haziran)	79.5	85
	Japonya	Öncü Göstergeler Endeksi (Nisan)	85.1	76.2
25.06.2020	Türkiye	TCMB Toplantısı ve Faiz Kararı	%8.25	--
	ABD	Dayanıklı Mal Siparişleri (Mayıs, a-a, öncül)	-%17.2	%11.2
		GSYH (1.çeyrek, ç-ç)	%2.1	-%5
		Haftalık İşsizlik Maaş Başvuruları	1.5 milyon kişi	1.3 milyon kişi
		Dış Ticaret Dengesi (Mayıs)	-69.7 milyar \$	--
		Kansas Fed İmalat Endeksi (Haziran)	-25	--
	Euro Bölgesi	Avrupa Merkez Bankası (ECB) Toplantı Tutanaqları	--	--
	Almanya	Tüketici Güven Endeksi (Temmuz)	-18.9	-12
26.06.2020	ABD	Çekirdek Kişisel Tüketim Harcamaları (Mayıs, y-y)	%1	%0.9
		Kişisel Gelirler (Mayıs, a-a)	%10.5	-%6
		Kişisel Harcamalar (Mayıs, a-a)	-%13.6	%9
		Michigan Üniversitesi Tüketici Güven Endeksi (Haziran)	72.3	79
	Fransa	Tüketici Güven Endeksi (Haziran)	93	95
	İtalya	Tüketici Güven Endeksi (Haziran)	94.3	97.5